O‘ZBEKISTON QONUNCHILIGI TAHLILI

ILMIY-TAHLILIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

ОБЗОР ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УЗБЕКИСТАНА

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

UZBEKISTAN LAW REVIEW

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.

Crossref
Content
Registration

MUASSIS: TOSHKENT DAVLAT YURIDIK UNIVERSITETI

"Oʻzbekiston qonunchiligi tahlili" ilmiy-tahliliy jurnali Oʻzbekiston matbuot va axborot agentligi tomonidan 2014-yil 21-iyulda 02-0074-sonli guvohnoma bilan davlat roʻyxatidan oʻtkazilgan.

Jurnal Oʻzbekiston Respublikasi Oliy taʼlim, fan va innovatsiyalar vazirligi huzuridagi Oliy attestatsiya komissiyasi jurnallari roʻyxatiga kiritilgan.

Mualliflik huquqlari Toshkent davlat yuridik universitetiga tegishli. Barcha huquqlar himoyalangan. Jurnal materiallaridan foydalanish, tarqatish va koʻpaytirish muassis ruxsati bilan amalga oshiriladi.

Nashr boʻyicha masʼul:
O. Choriyev

Muharrirlar:
E. Mustafayev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
X. Yuldasheva

Musahhih:
M. Tursunov

Texnik muharrir:
U. Sapayev

Dizayner:
D. Rajapov

Tahririyat manzili:
100047. Toshkent shahar,
Sayilgoh koʻchasi, 35.
Tel.: (0371) 233-66-36 (1169)

Veb-sayt: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Nashriyot litsenziyasi
№ 174625, 29.11.2023-y.

Jurnal 2026-yil 29-iyunda bosmaxonaga topshirildi.
Qogʻoz bichimi: A4.
Shartli bosma tabogʻi: 22.
Adadi: 100. Buyurtma: № 73.

Bosmaxona litsenziyasi
29.11.2023 № 174626

TDYU bosmaxonasida chop etildi.
Bosmaxona manzili:
100047. Toshkent shahri,
Sayilgoh koʻchasi, 37.

© Toshkent davlat yuridik universiteti

TAHRIR HAY'ATI

BOSH MUHARRIR

S. Gulyamov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Huquq va texnologiyalar shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori*

TAHRIR HAY'ATI A'ZOLARI

I. Rustambekov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Oʻquv ishlari boʻyicha prorektori, yuridik fanlar doktori, professor – bosh muharrir oʻrinbosari*

Sh. Xoʻjayev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Intellektual mulk huquqi shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori – masʼul muharrir*

O. Oqyulov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori*

A. Ener *– Turkiyaning Anqara Haci Bayram universiteti dotsenti, Energetika nizolari arbitraj markazi bosh kotibi oʻrinbosari, yuridik fanlar doktori*

M. Bungenberg *– Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori*

S. Tatar *– Turkiyaning Anqara Yildirim Boyazid universiteti professori, yuridik fanlar doktori*

J. Peeroo *– Sorbonna Universiteti professori, Stone 36 yuridik firmasi advokati, yuridik fanlar doktori*

B. Musayev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Biznes huquqi va sud himoyasi fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor*

Sh. Saydullayev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Davlat va huquq shoʻbasi professori, yuridik fanlar nomzodi*

D. Habibullayev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik protsessual va iqtisodiy protsessual huquqi shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor*

S. Bozorov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori*

I. Bekov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Konstitutsiyaviy huquq shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar doktori, professor*

V. Ergashev *– Oʻzbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Qonunchilik va huquqiy siyosat instituti direktor oʻrinbosari, yuridik fanlar doktori, professor*

Sh. Joldasova *– Oʻzbekiston Respublikasi Oliy Majlisi huzuridagi Qonunchilik muammolari va parlament tadqiqotlari instituti bosh ilmiy xodimi, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori*

O. Xazratqulov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq shoʻbasi mudiri, yuridik fanlar nomzodi, professor*

D. Suyunova *– Toshkent davlat yuridik universiteti Jinoyat-protsessual huquqi shoʻbasi professori, yuridik fanlar doktori*

D. Maxkamov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Ommaviy huquq fakulteti dekani, yuridik fanlar doktori, professor*

D. Babadjanova *– Toshkent davlat yuridik universiteti Fuqarolik huquqi shoʻbasi professori v.b., yuridik fanlar doktori*

A. Matmurotov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Sud hokimiyati, advokatura va huquqni muhofaza qiluvchi organlar shoʻbasi dotsenti, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori*

E. Rahmatov *– Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro huquq va qiyosiy huquqshunoslik fakulteti dekani, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori, dotsent*

M. Turdialiyev *– Toshkent davlat yuridik universiteti Xalqaro xususiy huquq shoʻbasi mudiri oʻrinbosari, yuridik fanlar boʻyicha falsafa doktori*

ISSN 2181-8118

УЧРЕДИТЕЛЬ: ТАШКЕНТСКИЙ ГОСУДАРСТВЕННЫЙ ЮРИДИЧЕСКИЙ УНИВЕРСИТЕТ

Научно-аналитический журнал «Обзор законодательства Узбекистана» зарегистрирован Агентством печати и информации Узбекистана 21 июля 2014 года с удостоверением № 02-0074.

Журнал включён в перечень журналов Высшей аттестационной комиссии при Министерстве высшего образования, науки и инноваций Республики Узбекистан.

Авторские права принадлежат Ташкентскому государственному юридическому университету. Все права защищены. Использование, распространение и воспроизведение материалов журнала осуществляется с разрешения учредителя.

Реализуется по договорной цене.

Ответственный за выпуск:
О. Чориев

Редакторы:
Э. Мустафаев
Е. Ярмолик
М. Шарифова
Ш. Бекназарова
Э. Шарипов
Х. Юлдашева

Корректор:
М. Турсунов

Технический редактор:
У. Сапаев

Дизайнер:
Д. Ражапов

Адрес редакции:
100047. Город Ташкент,
улица Сайилгох, 35.
Тел.: (0371) 233-66-36 (1169)

Веб-сайт: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Издательская лицензия
от 29.11.2023 № 174625.

Журнал передан в типографию 29.06.2026.
Формат бумаги: А4.
Усл. п. л. 22. Тираж: 100 экз.
Номер заказа: 73.

Лицензия типографии
от 29.11.2023 № 174626

Отпечатано в типографии Ташкентского государственного юридического университета.
100047, г. Ташкент,
ул. Сайилгох, 37.

© Ташкентский государственный юридический университет

РЕДАКЦИОННАЯ КОЛЛЕГИЯ

ГЛАВНЫЙ РЕДАКТОР

С. Гулямов *– профессор сектора права и технологий Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук*

ЧЛЕНЫ РЕДАКЦИОННОЙ КОЛЛЕГИИ

И. Рустамбеков *– проректор Ташкентского государственного юридического университета по учебной работе, доктор юридических наук, профессор – заместитель главного редактора*

Ш. Хужаев *– заведующий сектором права интеллектуальной собственности Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам – ответственный редактор*

О. Окюлов *– профессор сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук*

А. Энер *– доцент Университета Анкары Хаджи Байрам (Турция), заместитель генерального секретаря Арбитражного центра по энергетическим спорам, доктор права*

М. Бунгенберг *– директор Европейского института Саарского университета, доктор права*

С. Татар *– профессор Университета Анкары Йылдырым Беязит (Турция), доктор права*

Ж. Пироо *– профессор университета Сорбонна, адвокат юридической фирмы Stone 36, доктор права*

Б. Мусаев *– декан факультета бизнес-права и судебной защиты Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор*

Ш. Сайдуллаев *– профессор сектора теории государства и права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор*

Д. Хабибуллаев *– заведующий кафедрой гражданского процессуального и экономического процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор*

С. Бозоров *– профессор сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета (Registrar's Office), доктор юридических наук*

И. Беков *– заведующий сектором конституционного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор*

В. Эргашев *– заместитель директора Института законодательства и правовой политики при Президенте Республики Узбекистан, доктор юридических наук, профессор*

Ш. Джолдасова *– ведущий научный сотрудник Института проблем законодательства и парламентских исследований при Олий Мажлисе Республики Узбекистан, доктор философии по юридическим наукам*

О. Хазраткулов *– заведующий сектором международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, кандидат юридических наук, профессор*

Д. Суюнова *– профессор сектора уголовно-процессуального права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук*

Д. Махкамов *– декан факультета публичного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук, профессор*

Д. Бабаджанова *– и. о. профессора сектора гражданского права Ташкентского государственного юридического университета, доктор юридических наук*

А. Матмуротов *– доцент сектора судебной власти, адвокатуры и правоохранительных органов Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам*

Э. Рахматов *– декан факультета частного права и сравнительного правоведения Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам, доцент*

М. Турдиалиев *– заместитель заведующего сектора международного частного права Ташкентского государственного юридического университета, доктор философии по юридическим наукам*

FOUNDER: TASHKENT STATE UNIVERSITY OF LAW

"Uzbekistan Law Review" scientific and analytical journal was registered by Press and Information Agency of Uzbekistan on July 21, 2014, with certificate number 02-0074.

The journal is included in the list of journals of the Supreme Attestation Commission under the Ministry of Higher Education, Science and Innovations of the Republic of Uzbekistan. Copyright belongs to Tashkent State University of Law. All rights reserved. Use, distribution and reproduction of materials of the journal are carried out with the permission of the founder.

Agreed-upon price.

Publication Officer:
O. Choriev

Editors:
E. Mustafaev
Y. Yarmolik
M. Sharifova
Sh. Beknazarova
E. Sharipov
Kh. Yuldasheva

Proofreader:
M. Tursunov

Technical editor:
U. Sapaev

Designer:
D. Rajapov

Publishing department address:
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 35.
Phone: (0371) 233-66-36 (1169)

Website: lawreview.uz
E-mail: uzlawreview@tsul.uz

Publishing license
№ 174625, 29.11.2023.

The journal is submitted to the Printing
house on 29.06.2026.
Paper size: A4.
Cond.p.f: 22.
Units: 100. Order: № 73.

Printing house license
№ 174626, 29.11.2023.

Published in the Printing house of Tashkent State University of Law.
100047. Tashkent city,
Sayilgoh street, 37.

© Tashkent State University of Law

EDITORIAL BOARD

EDITOR-IN-CHIEF

S. Gulyamov *– Professor of the Department of Law and Technologies of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

MEMBERS OF THE EDITORIAL BOARD

I. Rustambekov *– Deputy Rector for Academic Affairs of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor - Deputy Editor-in-Chief*

Sh. Khujaev *– Head of the Department of Intellectual Property Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law - Executive Editor*

O. Okyulov *– Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

A. Ener *– Associate Professor of Ankara Haci Bayram University, Turkey, Deputy Secretary General of the Center for Arbitration of Energy Disputes, Doctor of Law*

M. Bungenberg *– Saarlend universiteti Yevropa instituti direktori, yuridik fanlar doktori Director of the European Institute of Saarland University, Doctor of Law*

S. Tatar *– Professor of Ankara Yıldırım Bayezid University, Turkey, Doctor of Law*

J. Peeroo *– Professor of the University of Sarbonne, lawyer of the law firm Stone 36, Doctor of Law*

B. Musaev *– Dean of the Faculty of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor*

Sh. Saydullaev *– Professor of the Department of State and Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences*

D. Habibullaev *– Head of the Department of Civil Procedural and Economic Procedural Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor*

S. Bozorov *– Professor of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

I. Bekov *– Head of the Department of Constitutional Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor*

V. Ergashev *– Deputy Director of the Institute of Legislation and Legal Policy under the President of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Law, Professor*

Sh. Joldasova *– Chief Research Fellow of the Institute of Legislation Problems and Parliamentary Research under the Oliy Majlis of the Republic of Uzbekistan, Doctor of Philosophy (PhD) in Law*

O. Khazratkulov *– Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Candidate of Legal Sciences, Professor*

D. Suyunova *– Professor of the Department of Criminal Procedure Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

D. Mahkamov *– Dean of the Faculty of Public Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law, Professor*

D. Babadjanova *– Acting Professor of the Department of Civil Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Law*

A. Matmurotov *– Associate Professor of the the Department of Judiciary, Advocacy and Law Enforcement Agencies of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law*

E. Rahmatov *– Dean of the Faculty of International Law and Comparative Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law, Associate Professor*

M. Turdialiev *– Deputy Head of the Department of Private International Law of Tashkent State University of Law, Doctor of Philosophy (PhD) in Law*

MUNDARIJA

12.00.02 – KONSTITUTSIYAVIY HUQUQ. MA’MURIY HUQUQ. MOLIYA VA BOJXONA HUQUQI

11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Prezident va Hukumat munosabatlarining konstitutsiyaviy-huquqiy asoslari: xorijiy davlatlar tajribasi hamda O‘zbekiston modeli

19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ O‘G‘LI, JALOLOVA DIYORA G‘AYRAT QIZI**
O‘zbekiston Respublikasida ma’muriy shikoyat bo‘yicha ish yuritish tartibining milliy qonunchilik tahlili

26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY O‘G‘LI, JO‘RAYEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON QIZI**
O‘zbekiston Respublikasida ma’muriy hujjatlarning haqiqiyligi: moddiy-huquqiy va protsessual talablar tahlili

12.00.03 – FUQAROLIK HUQUQI. TADBIRKORLIK HUQUQI. OILA HUQUQI. XALQARO XUSUSIY HUQUQ

32 **NARZIYEV OTABEK SA’DIYEVICH, MAMATXANOV ASKAR MAXMUTOVICH**
Ijtimoiy investitsiya va ijtimoiy ta’sir obligatsiyalari: O‘zbekistondagi huquqiy mexanizmlar

42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**
Mikromoliyaviy tashkilotlarning tadbirkorlik faoliyati subyektlari sifatidagi huquqiy maqomi

52 **DILBOBOYEV NOZIMBEK SHAVKAT O‘G‘LI**
Mahalliy investorlarning milliy iqtisodiyotdagi rolini oshirish: huquqiy vosita va usullari

59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR QIZI**
SEP litsenziyalashda FRAND majburiyatlari: global sud amaliyoti va O‘zbekiston Respublikasi uchun huquqiy bo‘shliq

66 **TURSUNOV ABDUXALIL ABDUSALIMOVICH**
Iqtisodiyotni texnologik va innovatsion o‘sish modeliga o‘tkazishda raqamli reklamaning huquqiy ahamiyati

73 **UBAYDULLAYEVA ZARIFA MUXIDDIN QIZI**
Elektron tijorat shartnomalarida tovarni sotuvchiga qaytarish masalalari

80 **BOBOTO‘XTAYEV SOHIBJON ABDUSALIM O‘G‘LI**
Sanoat mulki obyektlarini himoya qilish usullari, mexanizmlari va ularning rivojlanish tendensiyalari

87 **SAMANDAROVA FERUZA BAXROMJON QIZI**
Davlat xaridi shartnomalariga o‘zgartirish kiritishning o‘ziga xos jihatlari

12.00.05 – MEHNAT HUQUQI. IJTIMOIY TA’MINOT HUQUQI

94 **ABDULLAYEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**
Majburiy mehnatni taqiqlash: xalqaro standartlar va milliy qonunchilik

12.00.07 – SUD HOKIMIYATI. PROKUROR NAZORATI. HUQUQNI MUHOFAZA QILISH FAOLIYATINI TASHKIL ETISH. ADVOKATURA

101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON O‘G‘LI**
Prokuratura organlari faoliyatiga raqamli texnologiyalarni tatbiq etish masalalari

12.00.08 – JINOYAT HUQUQI. JINOYAT-IJROIYA HUQUQI

109 **UTAYEV XUSNIDDIN XURRAMOVICH**
Raqamli muhitda firibgarlik jinoyatining jinoiy-huquqiy mohiyati va ijtimoiy xavfliligi

116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAXAMMADI QIZI**
Migratsiya jarayonlari va odam savdosi o‘rtasidagi bog‘liqlik

12.00.09 – JINOYAT PROTSESSI. KRIMINALISTIKA, TEZKOR-QIDIRUV HUQUQ VA SUD EKSPERTIZASI

125 **OMONOV ZAFARJON RAXMONALIYEVICH**
Tergov sudyasi: ishni sudga qadar yuritishda sud nazoratini takomillashtirish masalalari

136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT QIZI**
O‘zbekistonning 2026–2030-yillarga mo‘ljallangan kiberxavfsizlik strategiyasi: yangi protsessual vositalar va huquqiy majburiyatlar

146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**
Raqamli sohada sodir bo‘layotgan o‘g‘rilik jinoyatlarini isbotlash, shaxsni identifikatsiya qilish va elektron dalillarni to‘plashdagi muammolar

12.00.10 – XALQARO HUQUQ

152 **ABDULLAYEVA SABOHAT ASATULLO QIZI**
Markazlashmagan kripto-birjalar (DEX) orqali pul yuvishga qarshi kurashish: xalqaro yondashuvlar va milliy huquqiy mexanizmlarni rivojlantirish

12.00.13 – INSON HUQUQLARI

158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR O‘G‘LI**
Suvga bo‘lgan huquq inson huquqlari tizimida: nazariy-huquqiy va amaliy tahlil

HUQUQNI SOHALARARO TADQIQ ETISH

165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
O‘zbek huquqshunoslik terminologiyasida ko‘pma’nolilik va qarama-qarshililik

170 **FATTAXOVA AMINA RUSTAMOVNA**
Huquqshunoslarni kasbiy tayyorlashda narrativ yondashuv: badiiy matn imkoniyatlari

178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**
Huquq tilining rivojlanishi: tildagi tabiiy o‘zgarishlarning qonunchilikka ta’siri

183 **ZIYAMUXAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Abdulla Qahhorning “O‘g‘ri” hikoyasida huquqqa oid leksika bo‘yicha mulohazalar hamda mo‘jaz konkordans lug‘at

ISSN 2181-8118

СОДЕРЖАНИЕ

12.00.02 – КОНСТИТУЦИОННОЕ ПРАВО. АДМИНИСТРАТИВНОЕ ПРАВО. ФИНАНСОВОЕ И ТАМОЖЕННОЕ ПРАВО

11 **АЛИМОВ БОТУ БАБИРОВИЧ**
Конституционно-правовые основы взаимоотношений Президента и Правительства: зарубежный опыт и модель Узбекистана

19 **САИДАЗИМОВ ЮСУФ СОДИК УГЛИ, ЖАЛОЛОВА ДИЁРА ГАЙРАТ КИЗИ**
Анализ национального законодательства о порядке производства по административным жалобам в Республике Узбекистан

26 **НОРМУРАТОВ АКТАМ ТУЛАБОЙ УГЛИ, ЖУРАЕВА МУМТОЗМАХАЛБЕГИМ ЭЛМУРОДЖОН КИЗИ**
Действительность административных актов в Республике Узбекистан: анализ материально-правовых и процессуальных требований

12.00.03 – ГРАЖДАНСКОЕ ПРАВО. ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСКОЕ ПРАВО. СЕМЕЙНОЕ ПРАВО. МЕЖДУНАРОДНОЕ ЧАСТНОЕ ПРАВО

32 **НАРЗИЕВ ОТАБЕК САЪДИЕВИЧ, МАМАТХАНОВ АСКАР МАХМУТОВИЧ**
Социальные инвестиции и облигации социального воздействия: правовые механизмы в Узбекистане

42 **ШАМШЕТОВ ШАРАФАТДИН САРСЕНОВИЧ**
Правовой статус микрофинансовых организаций как субъектов предпринимательской деятельности

52 **ДИЛБОБОЕВ НОЗИМБЕК ШАВКАТ УГЛИ**
Повышение роли местных инвесторов в национальной экономике: правовые инструменты и способы

59 **ХАЗРАТКУЛОВА СЕВИНЧБЕКА ШОДИЁР КИЗИ**
Обязательства FRAND в лицензировании SEP: глобальная судебная практика и правовой пробел Республики Узбекистан

66 **ТУРСУНОВ АБДУХАЛИЛ АБДУСАЛИМОВИЧ**
Правовое значение цифровой рекламы в процессе перехода экономики к технологической и инновационной модели роста

73 **УБАЙДУЛЛАЕВА ЗАРИФА МУХИДДИН КИЗИ**
Вопросы возврата товара продавцу в договорах электронной коммерции

80 **БОБОТУХТАЕВ СОХИБЖОН АБДУСАЛИМ УГЛИ**
Способы и механизмы защиты объектов промышленной собственности и тенденции их развития

87 **САМАНДАРОВА ФЕРУЗА БАХРОМЖОН КИЗИ**
Особенности внесения изменений в договоры государственных закупок

12.00.05 – ТРУДОВОЕ ПРАВО. ПРАВО СОЦИАЛЬНОГО ОБЕСПЕЧЕНИЯ

94 **АБДУЛЛАЕВА ДИЛФУЗА САИДАЗИМОВНА**
Запрет принудительного труда: международные стандарты и национальное законодательство

12.00.07 – СУДЕБНАЯ ВЛАСТЬ. ПРОКУРОРСКИЙ НАДЗОР. ОРГАНИЗАЦИЯ ПРАВООХРАНИТЕЛЬНОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ. АДВОКАТУРА

101 **МУХАММАДЖОНОВ АБРОРЖОН АКМАЛЖОН УГЛИ**
Вопросы внедрения цифровых технологий в деятельность органов прокуратуры

12.00.08 – УГОЛОВНОЕ ПРАВО. УГОЛОВНО-ИСПОЛНИТЕЛЬНОЕ ПРАВО

109 **УТАЕВ ХУСНИДДИН ХУРРАМОВИЧ**
Уголовно-правовая сущность и общественная опасность мошенничества в цифровой среде

116 **ЖУМАНИЁЗОВА ЗАРНИГОР МАХАММАДИ КИЗИ**
Взаимосвязь миграционных процессов и торговли людьми

12.00.09 – УГОЛОВНЫЙ ПРОЦЕСС. КРИМИНАЛИСТИКА, ОПЕРАТИВНО-РОЗЫСКНОЕ ПРАВО И СУДЕБНАЯ ЭКСПЕРТИЗА

125 **ОМОНОВ ЗАФАРЖОН РАХМОНАЛИЕВИЧ**
Следственный судья: вопросы совершенствования судебного контроля на досудебных стадиях уголовного процесса

136 **КУРМЫЧКИНА АЛЬБИНА РИНАТ КИЗИ**
Стратегия кибербезопасности Узбекистана на 2026–2030 годы: новые процессуальные инструменты и правовые обязательства

146 **САИДОВ БОБОКУЛ ЁРИКУЛОВИЧ**
Проблемы доказывания преступлений кражи, совершаемых в цифровой сфере, идентификации личности и сбора электронных доказательств

12.00.10 – МЕЖДУНАРОДНОЕ ПРАВО

152 **АБДУЛЛАЕВА САБОХАТ АСАТУЛЛО КИЗИ**
Противодействие отмыванию денежных средств через децентрализованные криптобиржи (DEX): международные подходы и развитие национальных правовых механизмов

12.00.13 – ПРАВА ЧЕЛОВЕКА

158 **ТАНГИРКУЛОВ МУЗАФФАР ДОНИЁР УГЛИ**
Право на воду в системе прав человека: теоретико-правовой и практический анализ

МЕЖОТРАСЛЕВОЕ ИЗУЧЕНИЕ ПРАВА

165 **ГУЛЯМОВА ГУЛНОРА ЯКУБОВНА**
Полисемия и антонимия в узбекской юридической терминологии

170 **ФАТТАХОВА АМИНА РУСТАМОВНА**
Нарративный подход в профессиональной подготовке юристов: потенциал художественного текста

178 **МАТЕНОВ РАШИД БЕКИМБЕТОВИЧ**
Развитие правового языка: влияние естественных языковых изменений на законодательство

183 **ЗИЯМУХАМЕДОВА ШАХНОЗА ТОЛКУНОВНА**
Размышления о правовой лексике в рассказе Абдуллы Каххора «Вор» и краткий конкордансный словарь

ISSN 2181-8118

CONTENTS

12.00.02 – CONSTITUTIONAL LAW. ADMINISTRATIVE LAW. FINANCIAL AND CUSTOMS LAW

11 **ALIMOV BOTU BABIROVICH**
Constitutional and legal foundations of the relationship between the President and the Government: experience of foreign countries and the Uzbek model

19 **SAIDAZIMOV YUSUF SODIQ UGLI, JALOLOVA DIYORA GAYRAT KIZI**
Analysis of national legislation on the procedure for administrative appeals in the Republic of Uzbekistan

26 **NORMURATOV AKTAM TULABOY UGLI, JURAEVA MUMTOZMAHALBEGIM ELMURODJON KIZI**
Authenticity of administrative documents in the Republic of Uzbekistan: analysis of material-legal and procedural requirements

12.00.03 – CIVIL LAW. BUSINESS LAW. FAMILY LAW. INTERNATIONAL PRIVATE LAW

32 **NARZIEV OTABEK SADIYEVICH, MAMATKHANOV ASKAR MAKHMUTOVICH**
Social investment and social impact obligations: legal mechanisms in Uzbekistan

42 **SHAMSHETOV SHARAFATDIN SARSENOVICH**
The legal status of microfinance organizations as subjects of entrepreneurial activity

52 **DILBOBOEV NOZIMBEK SHAVKAT UGLI**
Increasing the role of local investors in the national economy: legal instruments and methods

59 **HAZRATQULOVA SEVINCHBEKA SHODIYOR KIZI**
Frand obligations in SEP licensing: global judicial practice and the legal gap in the Republic of Uzbekistan

66 **TURSUNOV ABDUKHALIL ABDUSALIMOVICH**
The legal importance of digital advertising in the transition of the economy to a technological and innovative growth model

72 **UBAYDULLAEVA ZARIFA MUKHIDDIN KIZI**
Issues of return of goods to the seller in electronic commerce contracts

80 **BOBOTUKHTAEV SOHIBJON ABDUSALIM UGLI**
Methods and mechanisms for the protection of industrial property objects and their development trends

87 **SAMANDAROVA FERUZA BAKHROMJON KIZI**
Specific features of amending public procurement contracts

12.00.05 – LABOR LAW. SOCIAL SECURITY LAW

94 **ABDULLAEVA DILFUZA SAIDAZIMOVNA**
Prohibition of forced labour: international standards and national legislation

12.00.07 – JUDICIAL BRANCH. PROSECUTOR'S CONTROL. ORGANIZATION OF LAW ENFORCEMENT. ADVOCACY

101 **MUHAMMADJONOV ABRORJON AKMALJON UGLI**
Issues of implementing digital technologies in the activities of prosecutorial offices

12.00.08 – CRIMINAL LAW. CRIMINAL-EXECUTIVE LAW

109 **UTAEV KHUSNIDDIN KHURRAMOVICH**
Criminal-legal nature and social danger of fraud in the digital environment

116 **JUMANIYOZOVA ZARNIGOR MAKHAMMADI KIZI**
The relationship between migration and human trafficking

12.00.09 – CRIMINAL PROCEEDINGS. FORENSICS, INVESTIGATIVE LAW AND FORENSIC EXPERTISE

125 **OMONOV ZAFARJON RAKHMONALIEVICH**
Investigative judge: issues of improving judicial oversight in pre-trial proceedings
136 **KURMICHKINA ALBINA RINAT KIZI**
Uzbekistan cybersecurity strategy for 2026–2030: new procedural instruments and legal obligations
146 **SAIDOV BOBOQUL YORIQULOVICH**
Problems in proofing the furt criminals in the digital sector, individual identification, and collection of electronic evidences

12.00.10 – INTERNATIONAL LAW

152 **ABDULLAEVA SABOKHAT ASATULLO KIZI**
Combating money laundering through decentralized cryptocurrency exchanges (DEX): international approaches and development of national legal mechanisms

12.00.13 – HUMAN RIGHTS

158 **TANGIRQULOV MUZAFFAR DONIYOR UGLI**
The right to water in the human rights system: theoretical-legal and practical analysis

INTERDISCIPLINARY STUDY OF LAW

165 **GULYAMOVA GULNORA YAKUBOVNA**
Polysemy and antonymy in Uzbek legal terminology
170 **FATTAKHOVA AMINA RUSTAMOVNA**
Narrative approach in the professional training of lawyers: the potential of literary text
178 **MATENOV RASHID BEKIMBETOVICH**
Development of the language of law: the influence of natural language changes on legislation
183 **ZIYAMUKHAMEDOVA SHAHNOZA TOLKUNOVNA**
Reflections on legal vocabulary in Abdulla Qahhor’s short story “The Thief” and a brief concordance dictionary

ISSN 2181-8118

Kelib tushgan / Получено / Received: 19.04.2026
Qabul qilingan / Принято / Accepted: 03.06.2026
Nashr etilgan / Опубликовано / Published: 29.06.2026

DOI: https://dx.doi.org/10.51788/tsul.uzlawrev.3.2./VHIT6429
UDC: 341.4:004.738.5(045)(575.1)

MARKAZLASHMAGAN KRIPTO-BIRJALAR (DEX) ORQALI PUL YUVISHGA QARSHI KURASHISH: XALQARO YONDASHUVLAR VA MILLIY HUQUQIY MEXANIZMLARNI RIVOJLANTIRISH

Abdullayeva Sabohat Asatullo qizi,
Toshkent davlat yuridik universiteti
tayanch doktoranti,
Huquq va texnologiyalar sho‘basi o‘qituvchisi
ORCID: https://orcid.otg/0009-0008-2367-0767|
e-mail: abdullayevasabohat50@gmail.com

Annotatsiya. *Ushbu maqolada markazlashmagan kripto-birjalar (DEX) orqali pul yuvish jinoyatlariga qarshi kurashishning xalqaro huquqiy jihatlari tahlil etilgan. Tadqiqot predmeti DEX platformalarining tarkibiy xususiyatlari – vositachisiz (markazlashmagan) boshqaruv arxitekturasi, avtomatlashtirilgan bozor yaratuvchi (AMM) mexanizmi, foydalanuvchi identifikatsiyasining yo‘qligi va transhududiylik – hamda ularning noqonuniy moliyaviy oqimlardagi roli hisoblanadi. Qiyosiy-huquqiy va tizimli tahlil metodlari asosida Moliyaviy harakat bo‘yicha guruh (FATF)ning “Sayohat qoidasi”, Yevropa Ittifoqining Kripto-aktivlar bozorini tartibga solish to‘g‘risidagi Reglamenti (MiCa) regulyatsiyasi va yetakchi davlatlar tajribasi qiyosiy o‘rganilgan. Blokcheyn analitika vositalari va mashinali o‘rganish algoritmlarining kuzatuv imkoniyatlari baholangan. Tadqiqot natijalari shuni ko‘rsatadiki, an’anaviy pul yuvishga qarshi kurashish (AML) mexanizmlari DEX muhitida yetarli samaradorlikka ega emas va yangi huquqiy mexanizmlar ishlab chiqish zarurdir. O‘zbekiston uchun milliy qonunchilikni xalqaro standartlarga muvofiqlashtirish, DEX shlyuzlari (gateways) nazoratini kuchaytirish, xalqaro hamkorlikni rivojlantirish va tartibga solish qumdoni mexanizmini joriy etish bo‘yicha tavsiyalar ilgari surilgan.*

Kalit so‘zlar: *markazlashmagan birja (DEX), pul yuvish, FATF, kripto-aktivlar, AML/CTF, xalqaro huquq, blokcheyn, DeFi, smart kontrakt*

ПРОТИВОДЕЙСТВИЕ ОТМЫВАНИЮ ДЕНЕЖНЫХ СРЕДСТВ ЧЕРЕЗ ДЕЦЕНТРАЛИЗОВАННЫЕ КРИПТОБИРЖИ (DEX): МЕЖДУНАРОДНЫЕ ПОДХОДЫ И РАЗВИТИЕ НАЦИОНАЛЬНЫХ ПРАВОВЫХ МЕХАНИЗМОВ

Абдуллаева Сабохат Асатулло кизи,
базовый докторант,
преподаватель сектора права и технологий
Ташкентского государственного юридического университета

Аннотация. *В настоящей статье проанализированы международно-правовые аспекты противодействия отмыванию денежных средств через децентрализованные криптобиржи (DEX). Предметом исследования являются структурные особенности DEX-платформ, включая некастодиальную архитектуру, механизм автоматизированного маркет-мейкера (AMM), отсутствие идентификации пользователей и трансграничный характер деятельности, а также их роль в незаконных финансовых потоках. На основе сравнительно-правового и системного методов анализа проведено сопоставительное исследование Правил перемещения информации (Travel Rule) Группы разработки финансовых мер борьбы с отмыванием денег (FATF), Регламента Европейского союза о*

рынках криптоактивов (MiCA) и опыта ведущих государств в данной сфере. Оценены возможности применения инструментов блокчейн-аналитики и алгоритмов машинного обучения для отслеживания подозрительных транзакций. Результаты исследования показывают, что традиционные механизмы противодействия легализации преступных доходов и финансированию терроризма (AML/CTF) недостаточно эффективны в среде DEX, что обусловливает необходимость разработки новых правовых механизмов. Для Республики Узбекистан предложены рекомендации по гармонизации национального законодательства с международными стандартами, усилению контроля над DEX-шлюзами (DEX gateways), развитию международного сотрудничества и внедрению механизма регуляторной песочницы.
Ключевые слова: *децентрализованная биржа (DEX), отмывание денежных средств, FATF, криптоактивы, AML/CTF, международное право, блокчейн, DeFi, смарт-контракт*

COMBATING MONEY LAUNDERING THROUGH DECENTRALIZED CRYPTOCURRENCY EXCHANGES (DEX): INTERNATIONAL APPROACHES AND DEVELOPMENT OF NATIONAL LEGAL MECHANISMS

Abdullaeva Sabokhat Asatullo kizi,
Basic Doctoral Student at Tashkent State University of Law,
Lecturer of the Department of Law and Technologies

Abstract. *This article analyzes the international legal aspects of combating money laundering through decentralized crypto-exchanges (DEXs). The subject of the study is the structural features of DEX platforms – non-custodical architecture, automated market making (AMM) mechanism, lack of user identification and transnationality – and their role in illicit financial flows. Based on comparative legal and systemic analysis methods, the Financial Action Task Force (FATF) "Travel Rule," the regulation of the European Union Regulation on the Regulation of Crypto-Asset Markets, and the experience of leading countries are studied in a comparative manner. The monitoring capabilities of blockchain analytics tools and machine learning algorithms are assessed. The results of the study show that traditional anti-money laundering (AML) mechanisms are not sufficiently effective in the DEX environment and it is necessary to develop new legal mechanisms. Recommendations were put forward for Uzbekistan to harmonize national legislation with international standards, strengthen oversight of DEX gateways, develop international cooperation, and introduce a regulatory sandbox mechanism.*
Keywords: *decentralized exchange (DEX), money laundering, FATF, crypto-assets, AML/CTF, international law, blockchain, DeFi, smart contract*

Kirish

Raqamli texnologiyalarning jadal rivojlanishi markazlashmagan kripto-birjalar (*Decentralized Exchanges – DEX)* kabi yangi moliyaviy mexanizmlarning paydo boʻlishiga olib keldi. Ushbu platformalar an'anaviy vositachilarni chetlab oʻtib, foydalanuvchilarga toʻgʻridan toʻgʻri raqamli aktivlarni almashtirish imkonini beradi. Biroq ularning KYC (*Know Your Customer* – "Mijozingni tani") mexanizmlari yoʻqligi, psevdoanonimlik xususiyati va transhududiyligi an'anaviy pul yuvishga qarshi kurashish *(AML)* tizimlarini samarasiz etib qoʻymoqda.

"Chainalysis" (2023) hisobotiga koʻra, 2022-yilda pul yuvish bilan bogʻliq kriptovalyuta operatsiyalari hajmi 23,8 mlrd AQSH dollarini tashkil etgan, bu mablagʻlarning 44 foizi markazlashmagan xizmatlar orqali oʻtkazilgan. 2023-yilda DEX platformalari orqali 2,4 mlrd dollardan ortiq noqonuniy mablagʻ harakatlantirilgan boʻlib, bu 2022-yilga nisbatan 48 foizga oʻsishni ifodalaydi (Oye et al., 2025). Moliyaviy harakat boʻyicha guruh *(FATF)*, Yevropa Ittifoqi va boshqa xalqaro tashkilotlar tartibga solish qoidalarini ishlab chiqishga faol kirishgan, biroq bu jarayon hali yakunlanmagan.

Ushbu maqolaning maqsadi *DEX* orqali pul yuvishga qarshi kurashishning xalqaro huquqiy jihatlarini tahlil etish va Oʻzbekiston uchun milliy huquqiy mexanizmlarni takomillashtirish yoʻnalishlari boʻyicha tavsiyalar ishlab chiqishdan iborat. Tadqiqotda qiyosiy-huquqiy va tizimli tahlil metodlari qoʻllangan.

DEX va pul yuvish sohasida bir qator fundamental tadqiqotlar amalga oshirilgan. Oye, Uoker va Smit DEXning anonim tranzaksiyalar, *cross-chain* koʻpriklar va maxfiylikni oshiruvchi texnologiyalar orqali *AML*

tizimlar samaradorligini pasaytirishini keng tahlil etgan (Oye et al., 2025). Sidikova grafik tahlil, mashinali oʻrganish va "Chainalysis", "CipherTrace", "Elliptic" kabi blokcheyn analitika platformalarining pul yuvishga qarshi kurashishda qoʻllanishini oʻrgangan (Sydykova, 2025). Rossiya Markaziy banki hisobotida Markazlashmagan moliya (*Decentralized Finance* – DeFi) arxitekturasi, CeFi–DeFi–CeDeFi tasnifi va xalqaro tartibga solish ssenariylari batafsil yoritilgan (Central Bank of the Russian Federation, 2022).

Albrext va boshqalar kriptovalyutaning pul yuvish jarayonida qoʻllanishining huquqiy muammolarini tahlil etib, an'anaviy tartibga solish yondashuvlarining zaif tomonlarini koʻrsatib bergan (Albrecht et al., 2019). Li va Shin *DEX*dagi shubhali tranzaksiyalarni aniqlashda mashina oʻrganish algoritmlarining yuqori samaradorligini empirik tarzda isbotlagan (Lee & Shin, 2021). *FATF* virtual aktivlar uchun riskka asoslangan yondashuvning yangilangan koʻrsatmalarini chiqargan (Financial Action Task Force, 2021). Oʻzbekistonda mazkur yoʻnalishdagi ixtisoslashgan huquqiy tadqiqotlar cheklanganligi ushbu ishning dolzarbligini yanada oshiradi.

Asosiy qism

DEXning huquqiy tavsifi va tarkibiy xususiyatlari

DEX (*Decentralized Exchange*) – blokcheyn texnologiyasi asosida faoliyat yurituvchi, smart kontraktlar orqali toʻgʻridan toʻgʻri foydalanuvchilar oʻrtasida raqamli aktivlarni almashtirishga imkon beruvchi markazlashmagan platforma. "Uniswap", "PancakeSwap" va "SushiSwap" bu turdagi eng keng tarqalgan misollar hisoblanadi (Harvey et al, 2021). DEX markazlashgan birjalar (CEX)dan qator muhim xususiyatlar bilan farq qiladi.

Birinchidan, DEXning asosiy tarkibiy xususiyati – mustaqil saqlash (*non-custodial)* tamoyilidir. Foydalanuvchilar oʻz xususiy kalitlari va aktivlari ustidan toʻliq nazoratni saqlab qoladi, platforma mablagʻlarni oʻz koʻmagida saqlamaydi. Bu, bir tomondan, vositachi xavfini kamaytirsa, ikkinchi tomondan, tartibga solish imkoniyatlarini cheklaydi. Ikkinchidan, avtomatlashtirilgan bozor yaratuvchi (AMM) mexanizmi – an'anaviy buyurtmalar kitobiga emas, balki likvidlik havzalariga asoslanib, algoritmik narxlash orqali ishlaydi (Buterin, 2020). Uchinchidan, KYC talablarining yoʻqligi – foydalanuvchi identifikatsiyasini talab qiluvchi markaziy organ mavjud emas; tranzaksiyalar ommaviy boʻlsa ham, ular haqiqiy shaxs emas, kriptografik manzillar bilan bogʻliq (Sydykova, 2025). Toʻrtinchidan, transchegaraviylik – mablagʻlar an'anaviy vositachilarsiz bir lahzada milliy chegaralarni kesib oʻtib, regulyativ arbitraj sharoitini yuzaga keltiradi (Financial Action Task Force, 2021).

Rossiya Markaziy banki ta'kidlaganidek, toʻliq markazlashmaslik bugungi kunda koʻproq nazariy model boʻlib, amaliyotda turli markazlashtirish elementlari mavjud (Central Bank of the Russian Federation, 2022). Bu holat CeFi va DeFi oʻrtasidagi gibrid shakl – CeDeFi (markazlashtirish elementlari bilan markazlashmagan moliyaviy tizim)ni yuzaga keltiradi.

DEX orqali pul yuvish sxemalari

Pul yuvish an'anaviy uch bosqichdan iborat: joylash (*placement*) – noqonuniy mablagʻlarni moliya tizimiga kiritish; qatlamlash (*layering*) – murakkab tranzaksiyalar orqali mablagʻlarning izini yoʻqotish; integratsiya (*integration*) – "tozalangan" mablagʻlarni qonuniy iqtisodiyotga qaytarish. DEX platformalari, asosan qatlamlash bosqichida qoʻllanadi (Albrecht et al., 2019). Oye, Uoker va Smit tadqiqotida quyidagi asosiy sxemalar aniqlangan (Oye et al., 2025):

Smurfing: noqonuniy kriptovalyutalar kichik fraksiyalarga boʻlinib, monitoring tizimlarining belgilangan chegara miqdoridan pastda tranzaksiyalarni amalga oshiriladi. Zanjirdan zanjirga sakrash (*chain hopping*): mablagʻlar *cross-chain* koʻpriklar (*Polygon Bridge, LayerZero*) orqali bir blokcheyn tarmogʻidan boshqasiga oʻtkazilib, analitika vositalari izni yoʻqotadi. Mikserlar (*Tornado Cash, CoinJoin*): turli foydalanuvchilarning tranzaksiyalarini aralashtiradi; 2022-yilda AQSH Moliya vazirligining Xorijiy aktivlarni nazorat qilish boshqarmasi (Office of Foreign Assets Control – OFAC) tomonidan sanksiyaga olinishiga qaramay, boshqa yurisdiktsiyalarda analoglari faoliyat yuritmoqda (Sydykova, 2025). Maxfiylik tangalari: Monero (XMR) va Zcash (ZEC) halqa imzolari va nol-bilim isboti texnikasi orqali tranzaksiya tafsilotlarini yashiradi (Kappos et al., 2022). DeFi protokollariga integratsiya: noqonuniy mablagʻlar kreditlash va *staking* protokollariga joylashtiriladi, natijada qonuniy koʻrinishdagi tranzaksiya tarixi shakllanib, daromad ham olinadi (Chainalysis, 2024).

Xalqaro tartibga solish yondashuvlari

FATF 2021-yilda virtual aktivlar va VASPlar uchun yangilangan risk-asoslangan koʻrsatmalar chiqardi. “Sayohat qoidasi” (*Travel Rule*) 1 000 dollardan ortiq tranzaksiyalarda joʻnatuvchi va qabul qiluvchi maʼlumotlarini uzatishni talab etadi. Biroq bu qoidani DEXga tatbiq etish jiddiy texnik va huquqiy muammolar tugʻdiradi: DEX markaziy operator yoki vositachisiz ishlaydi va VASP (*Virtual Asset Service Provider* – Virtual aktivlar provayderi) sifatida klassifikatsiya qilish qiyin. Shu bilan birga, FATF DEXning egasi, operatori yoki asosiy token egalarini lozim boʻlgan hollarda VASP sifatida koʻrib chiqishni tavsiya etmoqda.

Yevropa Ittifoqining 2023-yilda qabul qilinib, 2024-yildan kuchga kirgan Kripto-aktivlar bozorini tartibga solish toʻgʻrisidagi Reglamenti (EU MiCA) kripto-aktiv xizmat koʻrsatuvchi provayderlardan litsenziya olish, KYC/AML talablarini bajarish va hisobot berishni talab etadi. Biroq toʻliq markazlashmagan DEX platformalari uning qamrovidan chiqib qolish imkoniyatiga ega (Chen & Bellavitis, 2020). AQSHda “Tornado Cash” mikserini sanksiya roʻyxatiga kiritish va DEX ishlab chiquvchilarini jinoiy javobgarlikka tortish huquqiy pretsedent sifatida muhim ahamiyat kasb etadi (Oye et al., 2025). Xitoy toʻliq taqiq yondashuvini tanlagan boʻlib, bu kapitalning nazoratsiz zonalarga koʻchib oʻtishiga olib keldi. Singapur esa riskka asoslangan gibrid modelni qoʻllagan – maʼlum miqdordan oshuvchi DEX tranzaksiyalari uchun VASP talablarini joriy etgan. Rossiya Markaziy banki tahlilida ajratilgan uch ssenariy (neytral munosabat, yumshoq tartibga solish va qattiq tartibga solish) ning har birida oʻz kamchiliklari borligi qayd etilgan; optimal yondashuv ularning kombinatsiyasidan iborat (Central Bank of the Russian Federation, 2022).

Texnologik kuzatuv vositalari

“Chainalysis”, “CipherTrace” va “Elliptic” kabi ixtisoslashgan platformalar hamyon manzillarini klasterlash, tranzaksiyalar oʻrtasidagi aloqalarni aniqlash va shubhali faoliyatni namunalarga asoslanib topishga imkon beradi. Tadqiqotlarning koʻrsatishicha, 60 foizdan koʻproq bitcoin manzillarini birja xizmatlari bilan aloqa orqali deanonimlashtirish mumkin (Sydykova, 2025). *PageRank* va *Louvain* algoritmlarining grafik modellashtirish orqali anomal namunalarni aniqlashdagi samaradorligi, shuningdek, *Random Forest* va LSTM algoritmlarining yuqori aniqligi kriptovalyuta birjalari orqali pul yuvishni aniqlashda isbotlangan (Lee & Shin, 2021).

OFAC SDN (*Specially Designated Nationals* – Maxsus belgilangan (toifalangan) shaxslar) roʻyxatiga asoslangan manzillar yorliqlari va qora roʻyxatlar AML monitoringini avtomatlashtirishning muhim vositasi boʻlib xizmat qiladi. Masalan, “darknet” bozori bilan bogʻliq manzildan birjaga oʻtkazilgan mablagʻ avtomatik ravishda yuqori xavfli tranzaksiya sifatida baholanib, qoʻshimcha tekshirishga yoʻnaltiriladi. Biroq ushbu vositalarning reaktiv xususiyati, yangi yaratilgan manzillar va zanjirlararo operatsiyalar ularning samaradorligini cheklaydi. Shu sababli texnologik vositalar huquqiy mexanizmlar bilan birgalikda qoʻllangandagina maksimal samaraga erishish mumkin (Tiwari et al., 2022).

Oʻzbekiston huquqiy tizimida DEX muammosi va tavsiyalar

Oʻzbekiston Respublikasi 2018-yildan boshlab kriptovalyuta sohasida qonunchilikni faol rivojlantirmoqda. 2018-yilda kripto-birjalar faoliyatini tartibga soluvchi dastlabki qarorlar qabul qilindi (President of the Republic of Uzbekistan, 2018), keyinchalik esa 2019-yil PF–5894-son (President of the Republic of Uzbekistan, 2019) va 2021-yil PF–6252-son farmonlari bilan takomillashtirildi (President of the Republic of Uzbekistan, 2021). Milliy kriptovalyuta birjasi (NSPC) va Istiqbolli loyihalar milliy agentligi (NAPP) sohasidagi tartibga solish faoliyatini amalga oshirmoqda. Biroq mavjud normativ-huquqiy baza asosan markazlashgan VASPlarni qamrab oladi; DEX uchun maxsus huquqiy mexanizmlar toʻliq ishlab chiqilmagan.

Oʻzbekiston kontekstidagi asosiy huquqiy muammolar quyidagilardan iborat: yurisdiksiya masalasi – DEX platformalari muayyan davlatga huquqiy jihatdan bogʻliq emas va chet el platformalaridan foydalanganda milliy qonunchilikni tatbiq etish qiyin; regulyator arbitraji xavfi – zaif tartibga solish mamlakatni noqonuniy kapital uchun qulay yoʻlga aylantirishi mumkin; DAO (*Decentralized Autonomous Organization* – markazlashmagan mustaqil tashkilot)larning noaniq

huquqiy maqomi – javobgarlikni aniq shaxsga yuklash amaldagidan qiyinroq; texnik va kadrlar salohiyatining cheklanganligi kuzatiladi.

Xalqaro tajriba tahlili asosida Oʻzbekiston uchun quyidagi strategik yoʻnalishlar tavsiya etiladi. Birinchi yoʻnalish: FATF standartlariga muvofiq qonunchilikni yangilash – VASP taʼrifini kengaytirib, DEX operatorlari va ishlab chiquvchilarini ham lozim boʻlgan hollarda tartibga solish doirasiga kiritish. Ikkinchi yoʻnalish: DEX "gateways"ni tartibga solish – *fiat valyuta*ga konvertatsiya va markazlashgan birjalar bilan aloqa nuqtalarida kuchaytirilgan KYC/AML talablarini joriy etish. Uchinchi yoʻnalish: xalqaro hamkorlikni kuchaytirish – FATF, Egmont guruhi, MDH va SHHT formatlari doirasida axborot almashish va muvofiqlashtirilgan tartibga solish mexanizmlarida faol ishtirok etish. Toʻrtinchi yoʻnalish: texnik salohiyat va kadrlar tayyorlash – blokcheyn analitika kompaniyalari bilan hamkorlik, *regtech/suptech* yechimlarini joriy etish va DEX protokollari uchun *tartibga solish qumdoni* mexanizmini ishga tushirish.

Xulosa

Ushbu tadqiqot DEX platformalarining KYC talablarining yoʻqligi, psevdoanonimlik, transchegaraviylik, AMM mexanizmlari va DAO boshqaruvi xususiyatlari anʼanaviy AML tizimining samarali tatbiq etilishini cheklab qoʻyishini koʻrsatdi. Xalqaro tajriba tahlili qattiq taqiq va tartibga solishdan toʻliq voz kechish optimal yondashuv emasligini isbotladi. Eng samarali yoʻl – riskka asoslangan gibrid model boʻlib, unda DEX kirish-chiqish nuqtalari qatʼiy tartibga solinadi, protokol ichki operatsiyalari uchun esa texnologik monitoring va xalqaro axborot almashish mexanizmlari qoʻllanadi.

Oʻzbekiston Respublikasi uchun: FATF va EU MiCA bilan muvofiqlashtirgan holda VASP taʼrifini DEXni ham qamrab oladigan tarzda kengaytirish; DEX "gateways"da kuchaytirilgan nazorat oʻrnatish; xalqaro hamkorlik formatlarida faol ishtirok etish; blokcheyn analitika imkoniyatlari va kadrlar salohiyatini oshirish ustuvor vazifalar hisoblanadi. Bu choralar kompleks tarzda amalga oshirilganda Oʻzbekistonning xalqaro moliyaviy xavfsizlik tizimiga integratsiyasini taʻminlaydi va raqamli iqtisodiyot strategik yoʻnalishlarini qoʻllaydi.

Kelajakdagi tadqiqotlar DeFi muhitida sunʼiy intellektga asoslangan real vaqt rejimidagi monitoring tizimlarining samaradorligini, DAOlarga huquqiy javobgarlikni yuklash mexanizmlarini va Oʻzbekistonning hududiy hamkorlari bilan birgalikdagi tartibga solish modellarini chuqurroq oʻrganishga qaratilishi maqsadga muvofiq.

REFERENCES

Albrecht, C., Duffin, K., Hawkins, S., & Morales Rocha, V. (2019). The use of cryptocurrencies in the money laundering process. *Journal of Money Laundering Control, 22*(2), 210–222. https://doi.org/10.1108/JMLC-12-2017-0074

Auer, R., Frost, J., Gambacorta, L., & Monnet, C. (2022). DeFi lending: Intermediation without information? *BIS Bulletin, 56*, 1–9. https://www.bis.org/publ/bisbull56.htm

Buterin, V. (2020). *Decentralized finance and automated market makers*. Ethereum Foundation. https://ethereum.org

Central Bank of the Russian Federation. (2022). *Detsentralizovannye finansy [Decentralized finance]*. https://cbr.ru/content/document/file/141992/report_07112022.pdf

Chainalysis. (2023). *The 2023 crypto crime report*. Chainalysis Inc. https://go.chainalysis.com/crypto-crime-report-2023.html

Chainalysis. (2024). *The 2024 crypto crime report*. Chainalysis Inc. https://go.chainalysis.com/crypto-crime-report-2024.html

Chen, Y., & Bellavitis, C. (2020). Blockchain disruption and decentralized finance: The rise of decentralized business models. *Journal of Business Venturing Insights, 13*, e00151.

Europol. (2022). *Internet organised crime threat assessment (IOCTA 2022).* European Union Agency for Law Enforcement Cooperation. https://www.europol.europa.eu

Financial Action Task Force. (2021). *Updated guidance for a risk-based approach to virtual assets and virtual asset service providers (VASPs).* https://www.fatf-gafi.org

Harvey, C., Ramachandran, A., & Santoro, J. (2021). *DeFi and the future of finance*. John Wiley & Sons.

Kappos, G., Yousaf, H., Piotrowska, A., Flotkoetter, K., Biryukov, A., & Meiklejohn, S. (2022). *An empirical analysis of privacy coins.* In *2022 IEEE Symposium on Security and Privacy* (pp. 3698–3713). IEEE. https://doi.org/10.1109/SP46214.2022.9833773

Lee, J., & Shin, D. (2021). Machine learning for detecting suspicious cryptocurrency transactions in decentralized exchanges. *Expert Systems with Applications, 178*, 115016.

Möser, M., Böhme, R., & Breuker, D. (2014). *An inquiry into money laundering tools in the Bitcoin ecosystem.* In *2014 eCrime Researchers Summit* (pp. 1–14). IEEE. https://doi.org/10.1109/eCRS.2013.6805780

Oye, E., Walker, J., & Smith, V. (2025). *The role of decentralized exchanges (DEXs) in money laundering schemes*. ResearchGate. https://www.researchgate.net/publication/394520588_The_Role_of_Decentralized_Exchanges_DEXs_in_Money_Laundering_Schemes

President of the Republic of Uzbekistan. (2018, September 2). *Resolution "On measures to organize the activity of crypto exchanges in the Republic of Uzbekistan" (No. RP-3926).* Lex.uz. https://lex.uz/docs/-3891616

President of the Republic of Uzbekistan. (2019). *Decree "On measures to ensure the supremacy of the Constitution and the law, strengthen public control in this regard, and fundamentally reform the activities of law enforcement agencies in the direction of ensuring legality" (No. DP-5896).* Lex.uz. https://lex.uz/docs/-4647177

President of the Republic of Uzbekistan. (2021). *Decree "On approval of the Strategy for the Development of the national system of the Republic of Uzbekistan for countering the legalization of proceeds from criminal activity, financing of terrorism and financing the proliferation of weapons of mass destruction" (No. DP-6252).* Lex.uz. https://lex.uz/uz/docs/6964124

Sydykova, A. (2025). Cryptocurrency tracking technologies: How blockchain money laundering is being combated. *Herald of Science, 5*(86), 736–745.

Tiwari, P., Kumar, A., & Jha, A. (2022). AML in DeFi: Leveraging blockchain analytics for compliance. *International Journal of Financial Studies, 10*(4), 76.

Zetzsche, D. A., Arner, D. W., & Buckley, R. P. (2020). *Decentralized finance* (European Banking Institute Working Paper No. 77). https://ssrn.com/abstract=3900935

O‘ZBEKISTON QONUNCHILIGI TAHLILI

ILMIY-TAHLILIY JURNAL
2026-YIL 2-SON

ОБЗОР ЗАКОНОДАТЕЛЬСТВА УЗБЕКИСТАНА

НАУЧНО-АНАЛИТИЧЕСКИЙ ЖУРНАЛ
2026 ГОД № 2

UZBEKISTAN LAW REVIEW

SCIENTIFIC ANALYTICAL JOURNAL
2026 ISSUE 2

VOLUME 3 / ISSUE 2 / 2026

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.3.2.

ISSN 2181-8118

DOI: 10.51788/TSUL.UZLAWREV.